

2.Перспективи розвитку виробництва продуктів дитячого харчування в Україні

Г.Є. Поліщук, д.т.н.

Національний університет харчових технологій (НУХТ), Україна

З харчовими продуктами дитина одержує необхідний пластичний матеріал та енергію, які забезпечують формування багатьох органів та інтенсивний обмін речовин. Саме тому їжа має відповідати фізіологічним потребам зростаючого організму дитини. Основну роль у виробництві продуктів дитячого харчування відіграють підприємства галузі, оскільки тільки у промислових умовах можливо застосовувати сучасне обладнання, забезпечувати потребу дітей у спеціалізованих продуктах впродовж усього року у різних географічних регіонах, досягати високого рівня ресурсозаощадження, високої конкурентоспроможності, виготовляти продукцію у зручній споживчій тарі та подовжувати терміни її зберігання і, забезпечувати її стабільну якість.

Динаміку розвитку ринку дитячого харчування визначають соціально- демографічні зміни і платіжна спроможність населення [1]. Зростання ринку дитячого харчування пов'язане не в останню чергу і з несприятливою екологічною ситуацією. Тому все більшим попитом користуються продукти для дитячого харчування стерилізовані та подовженого терміну зберігання. Певну роль відіграють і реклама, і поради спеціалістів щодо користі саме таких продуктів харчування.

Однією з особливостей розвитку ринку дитячого харчування є нерівномірність його різних асортиментних сегментів. Так, у молочному виробництві найвагомішу частку ринку займають замітники молока (суміші). Ринок дитячого харчування буде і в подальшому зростати саме за рахунок подібних багатокомпонентних продуктів. Кожне нове покоління заміників молока суттєво дорожчає, оскільки у його виробництві застосовують все більш складні технології.

Порційна упаковка також піддається найбільшим змінам, особливо у виробництві адаптованих молочних сумішей і рідких каш. Зараз дитячі каші – це в основному сухі суміші, які необхідно відновлювати, але більш зручними є готові рідкі каші. Також популярними є рідкі вітамінізовані суміші зі злаків на молочно-соковій основі.

Однією з проблем є контроль вмісту ГМО у продуктах дитячого харчування. За нормами Євросоюзу вміст ГМО має не перевищувати 0,01 г на 100 г дитячого харчування. Але не лише ВООЗ приділяє цій проблемі підвищену увагу, але й провідні світові виробники дитячого харчування, які підтримали мораторій на використання ГМО у дитячому харчуванні [1].

Нові види продуктів дитячого харчування розроблюють відповідно до існуючих медико-біологічних вимог, які базуються на сучасній концепції адекватного харчування. Зважаючи на це, асортиментний сегмент такої продукції має враховувати рівень розвитку функціональної зрілості органів травлення і ферментних систем організму дитини, передбачати як відповідний хімічний склад продукції, так і її токсикологічну безпеку [2].

Нині в Україні промислове виробництво продуктів дитячого харчування, особливо рідких і пастоподібних, знаходиться у доволі критичному стані, оскільки не відповідає потребам споживачів як за обсягами виробництва, так і за асортиментом, а також не витримує конкуренції з імпортними продуктами, зокрема за якістю упаковки та оформленням. Існуючі вітчизняні розробки широко не впроваджуються через слабку матеріально-технічну і фінансову базу галузі. Нестаток спеціалізованого харчування для дітей також спричинений невідповідністю його стандартам і нормативам, а також відсутністю повного забезпечення законодавчо-нормативної бази за деякими групами продукції. У цьому негативну роль відіграє також певна неготовність системи нагляду за якістю і безпекою продуктів харчування для дітей. Але слід відмітити, що ціла низка вітчизняних продуктів за якістю не поступається закордонним, а за багатьма, наприклад заміниками жіночого молока, навіть є вищими. Якість імпортованої продукції не завжди відповідає існуючим вимогам до дитячого харчування, а обсяги її постачання в Україну не вирішують існуючу проблему у довгостроковій перспективі. Збільшення обсягів виробництва продуктів для дитячого

харчування та підвищення їх якості можливе лише шляхом впровадження інновацій у техніці і технології. Кінцевою метою діяльності у за вказаним напрямком є створення у нашій країні високоефективної індустрії виробництва продуктів здорового харчування для дітей усіх вікових груп та стану здоров'я [3].

Окремим питанням є забезпечення галузі спеціальною екологічно чистою і якісною сировиною через вкрай незадовільний стан вітчизняної бази для виробництва продуктів для дитячого харчування. Реальну небезпеку для споживачів являє забруднення продуктів важкими металами через викиди промислових підприємств і транспорту, застосування антибіотиків у тваринництві та хімікатів і добрив у рослинництві. Для виробництва екологічно чистих продуктів необхідно, у першу чергу, вирішувати загальні еколого-економічні проблеми, розроблювати систему вимог щодо санітарно-гігієнічних умов годівлі і утримування тварин, умов транспортування і технологічних умов переробки сировини, впроваджувати моніторинг доброякісності й біологічної цінності продуктів для дітей впродовж усього технологічного ланцюга.

Екологічно чиста сировина – це сировина рослинного і тваринного походження, одержана за умови виключення попадання у неї небезпечних для здоров'я компонентів з довкілля. Таку сировину слід зберігати і транспортувати в умовах, які виключають її забруднення. Екологічно чисті харчові продукти мають бути виготовлені з екологічно чистої сировини і надходити на реалізацію без проміжної дії на них зовнішніх небезпечних чинників [4].

Висновки. Удосконалення технології продуктів для дитячого харчування на сучасному етапі розвитку відбувається за такими напрямками:

- забезпечення галузі сировиною в екологічно чистих зонах;
- швидке і якісне первинне оброблення сировини та її транспортування в охолоджену стані до місця переробки;
- теплове оброблення сировини та сумішей за ошадливих режимів для максимального збереження біологічно активних речовин;
- конструювання збалансованих за хімічним складом продуктів комбінованого складу для дітей різного віку і стану здоров'я;
- застосування нових видів хімічно інертних і зручних пакувальних матеріалів;
- збагачення продуктів для дитячого харчування натуральними смако-ароматичними, вітамінними і барвними добавками;
- виключення впливу зовнішніх шкідливих чинників на екологічно чисту сировину впродовж технологічного процесу її перероблення та під час зберігання і реалізації екологічно чистої продукції.

Саме тому на державному рівні слід організовувати спеціалізовану сировинну базу та створювати систему екологічного й технологічного моніторингу, що включає розроблення спеціальних заходів і технологій виробництва екологічно чистої продукції.

Література

1. О некоторых особенностях развития рынка детского питания / З. В. Ловкис, Л. А. Мельникова, Е. И. Васенкова // Пищевая промышленность. Наука и технологии. - №3 (13). - 2011. - С. 3-8.
2. Справочник технолога молочного производства. Технология и рецептуры Т.6. Технология детских молочных продуктов / В. В. Кузнецов, Н. Н. Липатов. – СПб.: ГИОРД, 2005. – 512 с.
3. Закон України «Про дитяче харчування» № 142-V від 14.09.2006 р. // Відомості Верховної Ради України. 2006. № 44. Ст. 433.
4. Экологический имидж пищевых производств / О. Д. Худякова, Л. Л. Шулькин // Сибирский торгово-экономический журнал. – №1. – 2013. – С. 100-103.